

บทเรียนที่

7

การจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัยเบื้องต้น

สาระสำคัญ

การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เป็นสิ่งที่ทุกสถานประกอบการจะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้คนงานได้รับความปลอดภัยจากการปฏิบัติงาน ทั้งนี้หลักการจัดการจะต้องดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและจริงจัง โดยต้องได้รับความร่วมมือจากนายจ้างเป็นผู้อนุมัติงบประมาณดำเนินการ และต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรอย่างหลากหลายวิชาชีพด้วย

สาระการเรียนรู้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการอาชีวอนามัยเบื้องต้น
2. บุคลากรในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
3. หลักการจัดการอาชีวอนามัยในสถานประกอบการ
4. ตัวอย่างกิจกรรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง
2. ปฏิบัติตนตามหลักการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง
3. เห็นความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีจากการปฏิบัติตามหลักการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้น
4. วางแผนแก้ไขปัญหาสุขภาพโดยใช้กิจกรรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้อย่างเหมาะสม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับบทเรียน

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้นมาวางแผนควบคุมปัญหาความเสี่ยงอันตรายในการปฏิบัติงานอาชีพ

สมรรถนะประจำบทเรียน

วางแผนปรับปรุงการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเบื้องต้น

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการ อาชีวอนามัยเบื้องต้น

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2514 และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดให้เจ้าของสถานประกอบการ ดำเนินการด้านอาชีวอนามัยแก่ลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากโรคและอุบัติเหตุ มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้การที่เจ้าของสถานประกอบการ ได้จัดการด้านความปลอดภัยให้แก่ลูกจ้างผู้ปฏิบัติงาน ยังช่วยให้ลูกจ้างเกิดความภักดีต่อองค์กร ทำงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถซึ่งจะก่อให้เกิดผลด้านดีต่อองค์กร

การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในองค์กร ควรจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด erner ที่องค์กรมีผลกำไรที่ดี สามารถจัดให้มากกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ ซึ่งจะสามารถจูงใจการทำงานของลูกจ้างในองค์กรได้อีกด้วย

การจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การจัดการตามกฎหมาย เป็นการจัดสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด เช่น น้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องพยาบาล บริการทางการแพทย์ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2. นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด เป็นไปตามนโยบายของเจ้าของสถานประกอบการ หรือนโยบายการบริหารที่ต้องการให้ประโยชน์แก่ลูกจ้าง อาจเป็นการจูงใจให้ลูกจ้างมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น บริการรถรับ-ส่ง การแจกชุดยูนิฟอร์ม โบนัส การพาไปเที่ยวพักผ่อน การให้ส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ขององค์กร

ห้องน้ำที่สะอาดสำหรับพนักงาน

นายจ้างสามารถแจกชุดยูนิฟอร์มให้กับพนักงานได้ ถึงแม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนด

2. บุคลากรในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

การจัดการด้านอาชีวอนามัยอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถที่ประกอบด้วยนักวิชาการและผู้ชำนาญการแต่ละด้าน หลากหลายสาขาวิชาชีพดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง บุคคลหรือนักวิชาการที่มีความรู้ด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นอย่างดี โดยตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น ประเมินอันตรายและมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายขึ้น

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 แบ่งเจ้าหน้าที่ระดับความปลอดภัยในการทำงานไว้ 5 ระดับ ได้แก่

- 1. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างาน
- 2. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับบริหาร
- 3. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน
- 4. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิคขั้นสูง
- 5. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทั้ง 5 ระดับตามที่กล่าวข้างต้น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญในการปกป้องคุ้มครองให้ลูกจ้างทุกคนมีความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ มี 12 ประการ ดังนี้

- 1. ตรวจสอบ และเสนอแนะให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดลอมในการทำงาน
- 2. วิเคราะห์งานเพื่อบ่งชี้อันตรายและกำหนดมาตรการป้องกันอันตราย หรือการทำงานอย่างปลอดภัยเสนอแนะนายจ้าง
- 3. ประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน
- 4. วิเคราะห์แผนโครงการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานเสนอต่อ นายจ้าง
- 5. ตรวจสอบประเมินการปฏิบัติงานของสถานประกอบการให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการ หรือมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน
- 6. แนะนำให้ลูกจ้างปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน
- 7. อบรมลูกจ้างให้ปฏิบัติตามหลักอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน
- 8. ตรวจวัด ประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือดำเนินการร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นผู้รับรอง หรือตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รายงาน ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในสถานประกอบการ
- 9. เสนอแนะนายจ้างให้จัดการด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างเหมาะสม
- 10. ตรวจสอบสาเหตุและวิเคราะห์การประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือเหตุที่ทำให้เดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานและรายงานผลให้นายจ้างทราบ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการป้องกันอันตราย

11. รวบรวมสถิติ วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้าง

12. ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรม หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการประเมินอันตรายที่เกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยการคาดคะเน ตระหนักและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้น โดยการจัดทำโครงการด้านสุขศาสตร์อุตสาหกรรมโดยตระหนักถึงชีวิต สุขภาพและความกินดีอยู่ดีของคณงานทำงานด้วยจรรยาบรรณ 6 ประการ ดังนี้

1. ต้องปฏิบัติงานตามหลักวิชาการโดยคำนึงถึงชีวิต สุขภาพ ความกินดีอยู่ดีของคณงานทุกคน
2. ให้คำปรึกษาด้านความเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและให้คำแนะนำเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่คณงาน
3. รักษาข้อมูลของธุรกิจและข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ อาจเปิดเผยได้หากเป็นข้อกำหนดทางกฎหมายหรือเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของคณงานและชุมชน
4. การตัดสินใจด้านวิชาชีพต้องเป็นไปตามข้อเท็จจริง หลีกเลี่ยงสถานการณ์ประนีประนอมหรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น
5. ให้บริการในขอบเขตที่มีความเชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษา การอบรม หรือมีประสบการณ์ในงานเฉพาะนั้น ๆ
6. มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์ในวิชาชีพ

3. พยาบาลอาชีวอนามัย เป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพของคณงาน โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพของคณงานให้มีชีวิตอยู่ปกติสุขในสิ่งแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย โดยพยาบาลอาชีวอนามัยมีหน้าที่ประสานระหว่างคณงานและสถานประกอบการ รวมถึงการแนะนำสถานประกอบการให้มีการจัดบริการที่เหมาะสมแก่คณงานด้วย

พยาบาลอาชีวอนามัย

4. แพทย์อาชีวอนามัย เป็นแพทย์ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับโรคที่มีสาเหตุมาจากการทำงาน บ่งชี้ถึงอาการของโรคที่แสดงอาการแบบเรื้อรังหรือแบบเฉียบพลัน สามารถรักษาอาการเจ็บป่วยของคณงานให้หาย และช่วยให้คณงานมีสถานที่ทำงานที่สะอาดและปลอดภัย รวมถึงการดูแลและทดสอบตามที่จำเป็นเพื่อดูแลสุขภาพของคณงานก่อนจะเกิดโรคจากการทำงาน

แพทย์อาชีวอนามัย

5. **นักการยศาสตร์** เป็นผู้มีความสามารถด้านการออกแบบงาน และสถานที่ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับคน เพื่อเอื้ออำนวยให้คนสามารถทำงานได้อย่างสะดวก และปลอดภัย

6. **นักพิษวิทยา** ผู้มีความรู้ด้านกลไกการก่อพิษของสารเคมี สามารถประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่คนจะได้รับสารพิษเหล่านั้น นอกจากนี้ยังต้องค้นคว้า วิจัย พัฒนาหาสารใหม่ที่ปลอดภัย หรือมีพิษลดลงแทนสารเดิม

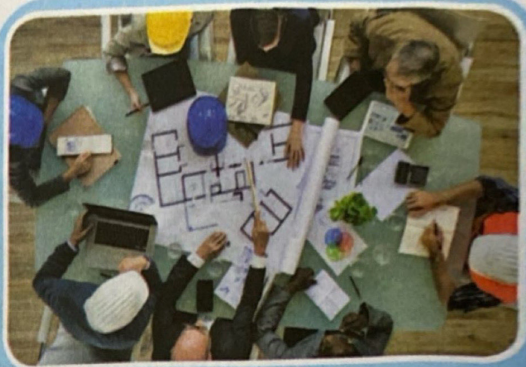
7. **วิศวกร** ผู้ที่ทำหน้าที่ออกแบบ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายสาขา เช่น วิศวกรโยธา วิศวกรเครื่องกล วิศวกรไฟฟ้า แต่ละสาขาทำหน้าที่ออกแบบงาน ตรวจสอบแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

8. **นายจ้าง** คือ ผู้ที่ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายรวมถึง ผู้ที่เป็นตัวแทนนายจ้าง ในการดำเนินการด้านความปลอดภัย ทั้งนี้ นายจ้างเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้านความปลอดภัยของแรงงาน เพื่อปกป้องคุ้มครองสุขภาพของแรงงาน และเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรด้วย

9. **ลูกจ้างหรือพนักงาน** คือ ผู้ที่ตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของขั้นตอนการทำงาน วิธีการทำงานและอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำงาน รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน จึงจัดได้ว่าลูกจ้างมีความสำคัญอย่างมากในงานอาชีวอนามัย โดยลูกจ้างทุกคนจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง ด้านการทำงานอย่างปลอดภัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร และที่สำคัญจะต้องมีความรู้ด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัยในการทำงานเป็นอย่างดี

นักการยศาสตร์

วิศวกร

นายจ้าง

ลูกจ้าง

3. หลักการจัดการอาชีวอนามัย ในสถานประกอบการ

การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ มีแนวคิดในการทำงานคือต้องการให้คนงานเกิดความสุขในการทำงาน ปราศจากอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน โครงสร้างระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบในการดำเนินการ ดังนี้

1. นโยบาย (Policy) สถานประกอบการทุกแห่งจะต้องจัดทำนโยบายอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย นโยบายควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ
2. เจตจำนงของผู้บริหารที่ต้องการจัดการระบบอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. การป้องกันการอันตรายและการส่งเสริมสุขภาพของคนงาน
4. ความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร
5. การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ
6. การปรับปรุงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
7. ความสอดคล้องกับกฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ ของสถานประกอบการ

ทั้งนี้การจัดทำนโยบายจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีการลงนามโดยผู้บริหารสูงสุด และจะต้องมีการสื่อสารให้ทุกคนในสถานประกอบการได้ทราบ

2. การจัดการ (Organizing) มีการจัดโครงสร้างการดำเนินการ พร้อมกำหนดหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้มีการประสานงานกันอย่างถูกต้อง และจะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3. การวางแผน (Planning) การวางแผนงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากจะทำให้สถานประกอบการมีข้อมูลและสามารถดำเนินการเพื่อให้คนงานมีความปลอดภัยในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนควรมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ทบทวนสถานะเริ่มต้น เป็นการประเมินสถานะของสถานประกอบการว่ามีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อยเพียงใด โดยนำข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามพิจารณา หากยังไม่สมบูรณ์จะต้องเร่งดำเนินการให้ครบถ้วน กรณีที่มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามกฎหมาย ควรจะพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีสิ่งใดเพิ่มขึ้นมาอีก

3.2 การบ่งชี้อันตรายและประเมินความเสี่ยง เป็นการค้นหาอันตรายที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้โอกาสและความรุนแรงของอันตรายเป็นเกณฑ์ในการประเมิน เช่น บางกิจกรรมของการทำงานมีโอกาสที่จะเกิดอันตรายสูง และเมื่อเกิดอันตรายแล้วจะมีความรุนแรงสูง แสดงว่ากิจกรรมนั้นมีความเสี่ยงสูง เมื่อทราบแล้วว่ากิจกรรมใดมีความเสี่ยงสูง จะต้องหาแนวทางป้องกันก่อนเป็นลำดับต้น ๆ ส่วนกิจกรรมที่มีความเสี่ยงน้อยกว่าก็จะได้รับการป้องกันเป็นลำดับต่อไป

3.3 การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการใช้แผนลดความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความเสี่ยงน้อยลงหรือให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย

4. การนำไปปฏิบัติ (Implementation) เป็นการนำแผนงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานไปปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และมีการจัดสรรทรัพยากรมาใช้อย่างพอเพียง

5. การประเมินผล (Evaluation) หลังจากดำเนินการตามแผนจะต้องมีการประเมินผลว่าแผนดังกล่าวบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมิน การประเมินผลการดำเนินการนี้จะนำไปสู่การปรับปรุง

6. การดำเนินการปรับปรุง (Improvement) จากการประเมินผลจะทำให้ทราบว่าสถานประกอบการจะต้องปรับปรุงส่วนใด จึงจะทำให้คนงานทำงานด้วยความปลอดภัย เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร สภาพการทำงาน สถานที่ปฏิบัติงาน

7. การตรวจสอบ (Audit) เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดำเนินการอยู่ว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด สามารถป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งการตรวจสอบจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบ มีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง กำหนดองค์ประกอบที่จะตรวจสอบ กำหนดผู้ที่ตรวจสอบ ซึ่งมีทั้งผู้ตรวจสอบโดยบุคลากรภายใน และการตรวจสอบโดยบุคลากรจากภายนอก

8. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เกี่ยวกับอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะต้องมีการทบทวนการดำเนินการอยู่เสมอ หากมีข้อบกพร่องจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง โดยอาจมีการข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนด้วย

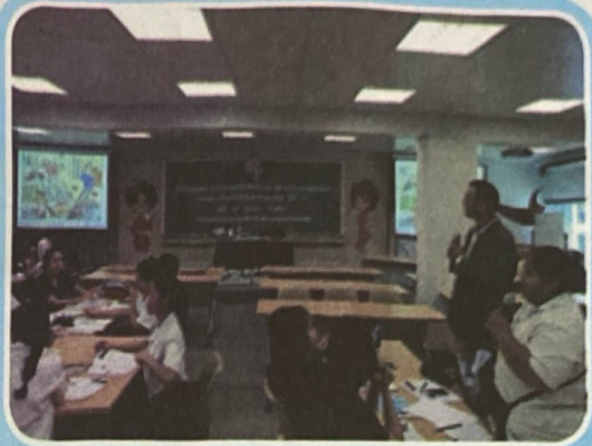

4. ตัวอย่างกิจกรรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

หลายสถานประกอบการมีการจัดกิจกรรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

1. กิจกรรมจัดอบรมความปลอดภัย

เป็นกิจกรรมที่ทุกสถานประกอบการจะต้องทำ เพื่อให้บุคลากร พนักงาน มีความรู้เกี่ยวกับอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นำไปสู่การปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เช่น การอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างาน การอบรมปฐมพยาบาลเบื้องต้น การอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับบริหาร

กิจกรรมอบรมความปลอดภัย

2. กิจกรรม 5 ส. เป็นกิจกรรมที่มีแนวความคิดเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ประกอบด้วย

สะอาด คือ การแยกของที่ไม่ต้องการออก และจัดทิ้งไป

สะดวก คือ การจัดวางสิ่งของที่ใช้ในการทำงานให้เป็นระเบียบ เพื่อสะดวกต่อการใช้และมีความปลอดภัย

สะอาด คือ การทำความสะอาดทั้งสถานที่ทำงาน และอุปกรณ์ที่ใช้งาน

สุขลักษณะ คือ การทำให้สถานที่ทำงาน และรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานให้มีความหมดจด ถูกสุขลักษณะ

สร้างนิสัย คือ การอบรม และสร้างนิสัยให้ผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัย ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

การทำกิจกรรม 5 ส. ต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูง ให้ผู้บริหารระดับสูง กำหนดนโยบายและแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการ และจะต้องประกาศให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบ โดยทั่วกัน

3. โครงการ Safety First หรือปลอดภัยไว้ก่อน เป็นโครงการที่ต้องการป้องกันอันตราย จากการเกิดอุบัติเหตุในขณะทำงาน หากคนงานยึดหลัก Safety First ก็จะสามารถลดการบาดเจ็บและการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินลงได้ หลัก Safety First มีดังนี้

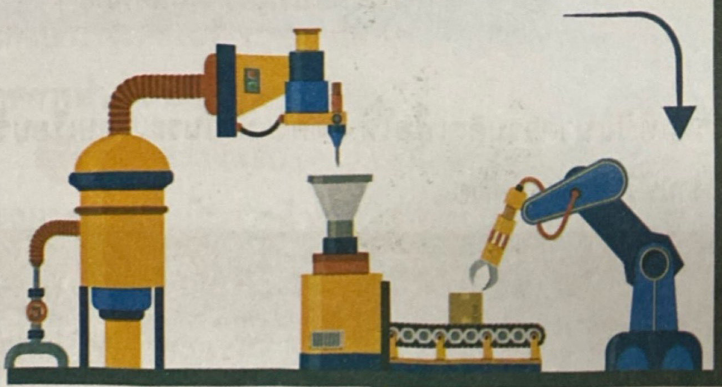
1. ป้องกันจากตัวบุคคล

มีการกำหนดอย่างเคร่งครัดให้คนงานแต่งกายให้เรียบร้อย รัดกุม และใช้เครื่องป้องกันอันตราย สารเคมีหรือมลพิษต่าง ๆ

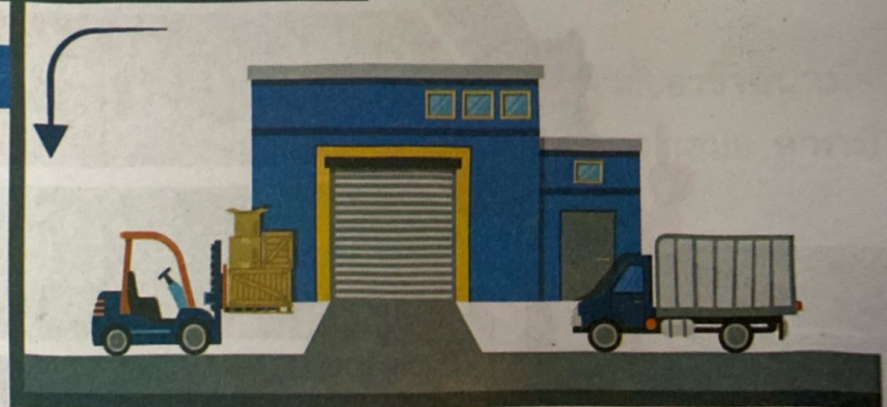
2. ป้องกันจากเครื่องมือเครื่องใช้

มีการจัดวางเครื่องมือเครื่องใช้ อย่างเป็นระเบียบ มีการตรวจสอบ และบำรุงรักษาอยู่เสมอเพื่อไม่ให้ชำรุด จนเกิดอันตรายต่อผู้ใช้งาน

3. ป้องกันจากสภาพแวดล้อม

มีการจัดพื้นที่ทำงานให้สะอาด ปลอดภัย เป็นระเบียบ มีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างตายตัว และคนงานจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงจะก่อให้เกิดความสำเร็จได้

4. การตรวจสุขภาพพนักงานประจำปี

เป็นการตรวจคัดกรองโรคเบื้องต้น เพื่อหาปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค หากตรวจพบในระยะเริ่มต้น จะได้รับการรักษา หรือมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ให้ได้รับความปลอดภัย สถานประกอบการจึงมีการตรวจสุขภาพประจำปีของพนักงานเพื่อให้ถึงความสมบูรณ์ของร่างกาย หรือหากพบว่ามีโอกาสที่จะเกิดโรคใด จะได้รับหาแนวทางในการรักษาหรือป้องกันไม่ให้ร้ายแรงขึ้น

การตรวจสุขภาพประจำปี

5. กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพในสถาน

ประกอบการ เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดกิจกรรมการเดินซุ่มบ้า เพื่อส่งเสริมให้พนักงานหรือคนงานได้ออกกำลังกาย และมีร่างกายที่แข็งแรง

การจัดการแข่งขันกีฬา

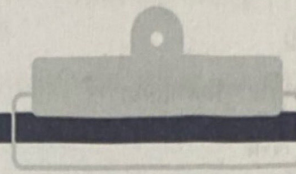

ใบงานที่ 7.2

ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลการจัดกิจกรรมหรือโครงการอาชีพอนามัย และความปลอดภัยในการทำงาน ของกิจการ 1 กิจการ บันทึกลงในที่ว่างพร้อมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่คนงานจะได้รับ จากกิจกรรมนี้

Blank writing area with horizontal dotted lines for notes.

สิ่งที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม

Blank writing area with horizontal dotted lines for notes.

แบบประเมิน

ผลการเรียนรู้บทเรียนที่

7

ตอนที่ 1 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. สวัสดิการข้อใดที่นายจ้างจะต้องจัดให้ลูกจ้างตามที่กฎหมายกำหนด
ก. เงินรางวัลประจำปี
ข. น้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องพยาบาล
ค. ส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์
ง. ชุดยูนิฟอร์ม
2. การจัดสวัสดิการให้แก่คนงานนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดก่อให้เกิดผลดีข้อใด
ก. เจ้าของสถานประกอบการได้กำไรเพิ่มขึ้น
ข. เจ้าของสถานประกอบการได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษี
ค. ลูกจ้างเกิดความรักในองค์กรและตั้งใจทำงาน
ง. ลูกจ้างได้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น
3. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยควรมีคุณสมบัติตามข้อใด
ก. โสด
ข. เพศชาย
ค. ความรู้สูงกว่าปริญญาตรี
ง. ประเมินอันตรายที่อาจเกิดจากการทำงานได้
4. ข้อใด**ไม่ใช่**เจ้าหน้าที่ระดับความปลอดภัยในการทำงาน 5 ระดับตามกฎหมายกระทรวง
ก. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างาน
ข. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับบริหาร
ค. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน
ง. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
5. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยข้อใดมีความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองลูกจ้างให้ปลอดภัย
ก. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิคขั้นสูง
ข. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ
ค. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับหัวหน้างาน
ง. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับบริหาร
6. ข้อใด**ไม่ใช่**หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ
ก. ประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัย
ข. จัดอบรมหลักอาชีวอนามัยแก่คนงาน
ค. จัดกิจกรรมแรงงานสัมพันธ์
ง. จัดทำรายงานสถิติการเกิดอุบัติเหตุของคนงาน
7. การทำงานของนักสุขศาสตร์อุตสาหกรรมจะคำนึงถึงข้อใด
ก. ความปลอดภัย
ข. การมีสุขภาพจิตที่ดี
ค. ความไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
ง. สุขภาพและความกินดีอยู่ดี
8. พยาบาลอาชีวอนามัยให้บริการแก่คนงานตามข้อใด
ก. ให้คำปรึกษาด้านอาหารที่ควรรับประทาน
ข. ป้องกันและรักษาโรคที่เกิดขึ้นกับคนงาน
ค. ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีแก่คนงาน
ง. จัดกิจกรรมเพื่อให้คนงานได้คลายความเครียด
9. คนงานที่เป็นโรคเรื้อรังควรได้รับการรักษาจากใคร
ก. พยาบาลอาชีวอนามัย
ข. แพทย์อาชีวอนามัย
ค. นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรม
ง. หมอจากคลินิกใกล้สถานประกอบการ

- 10 หากคนงานไม่ได้รับความสะดวกในการทำงาน มีอาการปวดเมื่อยจากสภาพการทำงาน ควรปรึกษาใคร
ก. นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรม   ข. นักการยศาสตร์   ค. วิศวกร   ง. นายจ้าง
- 11 การประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่คนงานจะได้รับสารพิษเป็นหน้าที่ของใคร
ก. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ   ค. นักพิษวิทยา
ข. นักการยศาสตร์   ง. นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรม
- 12 การทำงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานให้สำเร็จ นายจ้างจะต้องมีบทบาทสำคัญตามข้อใด
ก. รับรายงานเกี่ยวกับความเสี่ยงภัย   ค. อนุมัติงบประมาณเพื่อดำเนินการ
ข. อนุญาตให้จัดอบรมแก่คนงาน   ง. ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย
- 13 ลูกจ้างควรมีคุณสมบัติเกี่ยวกับงานอาชีวอนามัย และความปลอดภัยตามข้อใด
ก. มีความรู้เกี่ยวกับทุกกิจกรรมที่เข้าร่วม
ข. มีความรู้เกี่ยวกับสารเคมีทุกชนิด
ค. มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการกั้นที่อยู่ดี
ง. มีความรู้เกี่ยวกับอาชีวอนามัย และความปลอดภัยในการทำงานเป็นอย่างดี
- 14 การทำงานให้งานอาชีวอนามัย และความปลอดภัยประสบความสำเร็จ คนงานควรกระทำตามข้อใด
ก. ปฏิบัติตามระเบียบขององค์กร   ค. ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย
ข. ให้คำแนะนำที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน   ง. ใช้อุปกรณ์ป้องกันภัยส่วนบุคคลเป็นครั้งคราว
- 15 หลักการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ มีแนวคิดตามข้อใด
ก. ต้องการให้คนงานเกิดความสุขในการทำงาน   ค. ต้องการให้นายจ้างมีความสุขในการทำงาน
ข. ต้องการให้คนงานปราศจากโรคร้ายจากการทำงาน   ง. ข้อ ก. และ ข. รวมกัน
- 16 ข้อใดเป็นงานด้านการจัดการ
ก. การจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร
ข. การจัดโครงสร้างการทำงาน พร้อมกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ
ค. การประเมินความเสี่ยงในองค์กร
ง. การสื่อสารงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 17 การวางแผนงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะต้องกระทำข้อใดเป็นขั้นตอนแรก
ก. ทบทวนสถานะเริ่มต้น   ค. จัดการความเสี่ยง
ข. ประเมินความเสี่ยง   ง. นำไปปฏิบัติ
- 18 การนำแผนการจัดการด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัยในการทำงานไปปฏิบัติ ควรกระทำตามข้อใด
ก. ใช้เวลาปฏิบัติตามแผนอย่างจำกัด
ข. ให้ผู้มีส่วนร่วมในแผนงานน้อยที่สุด
ค. มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนและใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียง
ง. ให้ปฏิบัติเฉพาะคนงานบางกลุ่มเท่านั้น
- 19 กิจกรรมใดช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานที่ทำงาน
ก. กิจกรรม 5 ส.   ค. โครงการปลอดภัยไว้ก่อน
ข. กิจกรรมอบรมความปลอดภัย   ง. โครงการปิดไฟ 1 ชั่วโมง
- 20 การตรวจสอบสภาพพนักงานประจำวัยก่อให้เกิดผลดีตามข้อใด
ก. เป็นการสร้างนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพ   ค. ช่วยให้การศึกษาค้นคว้าหาเวลาหากพบโรคในระยะเริ่มต้น
ข. เป็นภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร   ง. ช่วยให้คนงานทำงานด้วยความระมัดระวัง

ตอนที่ 2 จงตอบคำถามต่อไปนี้

- 1 จงอธิบายประเภทของการจัดการด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัยในสถานประกอบการ
.....
.....
- 2 กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหารการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 แบ่งเจ้าหน้าที่ระดับความปลอดภัยในการทำงานไว้อย่างไร
.....
.....
- 3 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับใดมีหน้าที่รับผิดชอบที่สำคัญในการปกป้องคุ้มครองให้ลูกจ้างทุกคนมีความปลอดภัยในการทำงาน
.....
.....
- 4 พยาบาลอาชีวอนามัยมีหน้าที่อย่างไร
.....
.....
- 5 แพทย์อาชีวอนามัยมีหน้าที่อย่างไร
.....
.....
- 6 โครงสร้างระบบการจัดการอาชีวอนามัย และความปลอดภัยมีองค์ประกอบ 8 ประการ อะไรบ้าง
.....
.....
- 7 ในขั้นตอนของการวางแผนงานจะต้องมีการบ่งชี้อันตรายและความเสี่ยงในการบ่งชี้อันตราย และความเสี่ยงนั้นควรนำสิ่งใดมาใช้เป็นเกณฑ์การประเมิน
.....
.....
- 8 ตามหลักการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เมื่อนำแผนไปปฏิบัติควรปฏิบัติอย่างไร
.....
.....
- 9 ตามหลักการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน จงอธิบาย “การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง”
.....
.....
- 10 จงอธิบายรายละเอียดของโครงการ Safety First
.....
.....